

РОЛЬ НІМЕЦЬКИХ КУЛЬТУРНИХ СТАНДАРТІВ У ВИВЧЕННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Віталій СЕМЕНКО,

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича,

v.semenko@chnu.edu.ua

THE ROLE OF GERMAN CULTURAL STANDARDS IN LEARNING OF THE GERMAN LANGUAGE

Vitalii SEMENKO,

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,

ORCID ID: 0000-0002-4353-7823;

Researcher ID: H-7886-2018.

Semenko Vitalii. The role of German cultural standards in learning of the German language. In a globalized, multicultural world, intercultural understanding plays an important role in foreign language learning. The role of cultural standards in foreign language learning has always been a very relevant topic in intercultural communication, as cultural standards affect not only language behavior, but also foreign language comprehension, interpretation, and appropriate actions in another linguistic and cultural community.

Cultural standards are an integral part of foreign language learning. Cultural standards are **relevant** in foreign language teaching because they help us better understand the behaviors, values, and expectations of people from different cultures – and this is more important than ever in our increasingly globalized world. Their importance in learning foreign languages is undeniable, as no language exists in isolation from culture.

The **purpose** of our study is to analyze German cultural standards and determine their importance when learning the German language.

To study German cultural standards, the descriptive method was used, which consisted of a detailed study, recording and presentation of phenomena, objects or processes related to the German realities of cultural standards that are necessary for learning German as a foreign language. The researcher also applied system analysis, which involves considering the object of study as an integral system, taking into account all its elements, the links between them and the influence of the external environment. Synthesis and descriptive method were also used.

Thus, learning a foreign language, including German, involves more than memorizing vocabulary and mastering grammar; it requires understanding the cultural environment in which the language functions. This is especially true for German, which is closely related to the cultural standards, values, and social norms of its country. Understanding these cultural standards not only enhances language competence, but also contributes to more effective communication, translation, and integration in German-speaking society. Integrating German cultural standards into your German language learning is not optional, it is essential.

Keywords: *cultural standards, foreign language, methods,*

Вступ. У глобалізованому, мультикультурному світі при вивченні іноземних мов міжкультурне взаєморозуміння відіграє важливу роль. Значення культурних стандартів у вивченні іноземних мов було і є актуальною темою, оскільки вони впливають не лише на мовну поведінку, але й на розуміння іноземної мови, інтерпретацію та відповідні дії в іншій мовній та культурній спільноті. Культурні стандарти є невід'ємною частиною вивчення іноземних мов, тому що уможливають ефективну комунікацію та сприяють толерантності, розумінню та відкритості. Якісне викладання іноземних мов не лише навчає мови, але й культури. Культурні стандарти допомагають краще зрозуміти поведінку, цінності представників різних країн, що є важливим у сучасному глобалізованому світі. Незаперечною є їхня важливість у вивченні іноземних мов, оскільки жодна мова не існує ізольовано від культури. Тому кожен, хто прагне вивчити іноземні мови, повинен не лише засвоїти граматичні та лексичні знання, але й розуміти культурні особливості, стандарти для успішного спілкування.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням культурних стандартів в німецькій мові займався німецький культуролог, етнолог Александр Томас¹, який розробив концепцію культурних стандартів у 1990-х роках як частину міжкультурної психології. Його справедливо називають засновником концепції культурних стандартів. Він визначив культурні стандарти як всі типи сприйняття, способу мислення, оцінки та поведінки, які вважаються нормальними, типовими та обов'язковими для більшості людей певної культури. Він зазначав, що культурні стандарти – це всі способи сприйняття, мислення, оцінювання та дії, які більшість людей певної культури вважає нормальними, природними, типовими та обов'язковими для себе та інших. Люди, які живуть у певній культурі, вважають певні норми та стандарти обов'язковими для виконання та оцінки поведінки. Вони є центральними характеристиками культури, які слугують системою орієнтації для мислення, цінностей і поведінки. Культурні стандарти дають змогу вирішувати, яка поведінка вважається нормальною, типовою чи

¹ Thomas Alexander. Analyse der Handlungswirksamkeit von Kulturstandards [Analysis of the effectiveness of cultural standards], Psychologie interkulturellen Handelns, Göttingen, 1996, P. 107-136 [in German].

прийнятною, а яку слід відкинути. Потрібно згадати і значний внесок у цих дослідженнях голландського соціального психолога Герта Хофстеде², який розробив модель так званих культурних вимірів (наприклад, дистанція влади, індивідуалізм-колективізм). Його праці мають глобальний вплив, хоча методологічно відрізняються від моделі культурних стандартів. Едвард Т. Холл³, американський антрополог, започаткував такі поняття для міжкультурної комунікації, як висококонтекстна або низькоконтекстна комунікація, розуміння часу (монохронія чи поліхронія). Щоб зрозуміти інших, ми повинні зрозуміти себе, ми повинні усвідомити, що культура – це постійно діюча стала діяльна поведінкова програма, спосіб кодування, зберігання та розповсюдження інформації про поведінку – підкреслював Е. Т. Холл⁴. Вчений назвав фактори, які допомагають класифікувати та розшифровувати поведінку інших культур. Однак виявлення цих факторів жодним чином не повинно призводити до стигматизації культур, оскільки йдеться лише про те, щоб назвати відмінності у вільний від цінностей спосіб та встановити: те, що вважається нормальним в одній культурі, оцінюється по-іншому, з іншої перспективи. Нормальність, таким чином, стає конструкцією реальності, яка може змінюватися залежно від контексту та перспективи. Фонс Тромпенаарс та Чарльз Гемпден-Тернер⁵ вважаються розробниками моделі культурних відмінностей з сімома культурними вимірами, які описують культурні відмінності в поведінці та ціннісних орієнтаціях людей – особливо в економічному та міжкультурному контексті. Слід назвати 7 вимірів їхньої моделі: 1) універсалізм – партикуляризм (універсалізм: правила та закони застосовуються однаково для всіх, партикуляризм: відносини та особливі обставини впливають на те, як використовуються ці правила); 2) індивідуалізм – колективізм (індивідуалізм: людина посідає центральне місце, для неї особисті цілі є важливими, колективізм: певна група чи спільнота має перевагу над особистістю); 3) нейтральність – емоційність (нейтральність: емоції, як правило, виражаються в контрольованій та стриманій формі, емоційність: емоції проявляються відкрито та є частиною ділового життя); 4) специфічність – дифузність (специфічність: професійні та приватні справи чітко розділені, наявність прямої комунікації, дифузність: різні сфери, галузі перетинаються, наявність опосередкованої комунікації); 5) досягнення – аскрипція (досягнення: статус отримується завдяки результативності та успіху, аскрипція: статус набувається за віком, статтю,

освітою чи соціальним походженням); 6) відношення до часу (послідовність: час розглядається лінійно, завдання виконуються одне за одним, синхронність: час розглядається циклічно або паралельно, декілька речей відбуваються одночасно); 7) взаємодія з навколишнім середовищем: внутрішній та зовнішній контроль внутрішній контроль: люди вірять, що можуть контролювати своє навколишнє середовище, зовнішній контроль: люди пристосовуються до обставин і працюють з навколишнім середовищем). Важливими є дослідження Сільвії Шроль-Махль⁶, досягнення якої тісно пов'язані з А. Томасом. Вона і надалі розвивала та практично застосовувала його концепцію, зокрема, у сфері міжкультурного навчання. Вона зробила значний внесок, коли йде мова про передачу культурних стандартів у науково обґрунтований, практичний спосіб – особливо у сфері міжкультурного навчання, міжнародного співробітництва та вивчення німецької мови як іноземної.

Мета нашого дослідження – проаналізувати німецькі культурні стандарти та визначити їхнє значення при вивченні німецької мови.

Для вивчення німецьких культурних стандартів було використано описовий **метод**, який полягав в детальному вивченні, фіксації та представленні явищ, об'єктів або процесів, що пов'язані з німецькими реаліями культурних стандартів, які є необхідними для вивчення німецької мови як іноземної. Також застосовано системний аналіз, який передбачає розгляд об'єкта дослідження як цілісної системи з урахуванням усіх її елементів, зв'язків між ними та впливів зовнішнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Класифікація німецьких культурних стандартів, яку розробив А. Томас⁷, цілком придатна для міжкультурної комунікації, вивчення німецької мови як іноземної, оскільки описує типові моделі мислення та поведінки в певній культурі, застосовуючи зазвичай різноманітні види спілкування з людьми, які мали міжкультурний досвід. Перевага такої класифікації у тому, що має практичний підхід, ідеально підходячи для міжкультурних тренінгів та повсякденних ситуацій, а також емпірично базується на реальному міжкультурному досвіді. Хоча, звісно, не піддається статистичному вимірюванню, а також можливий суб'єктивізм у виборі та інтерпретації конкретних культурних стандартів. Особливо підходить для порівняння між конкретними країнами. Варто зупинитися детальніше на основних культурних стандартах, характерних для німецького народу, що відрізняють його від інших культур.

² Hofstede G. Interkulturelle Zusammenarbeit: Kulturen Organisationen – Management [Intercultural Cooperation: Cultures Organizations – Management], Wiesbaden: Gabler, 1993, 328 p. [in German].

³ Hall Edward T. Beyond Culture. Anchor Books Editions, New York, London, Toronto, Sydney, Auckland, 1976, 320 p. [in English].

⁴ Ibidem.

⁵ Trompenaars Fons. Handbuch globales Managen: wie man kulturelle Unterschiede im Geschäftsleben versteht [Global Management Handbook: How to Understand Cultural Differences in Business], Düsseldorf; Wien; New York: ECON, 1993, 271 p. [in German].

⁶ Schroll-Machl S. Die Deutschen – Wir Deutsche. Fremdwahrnehmung und Selbstsicht im Berufsleben [The Germans – We are Germans. Perception of others and self-perception in professional life], Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2003, 216 p. [in German].

⁷ Thomas Alexander. Kultur und Kulturstandarts [Culture and cultural standards], Handbuch interkulturelle Kommunikation und Kooperation. Bd 1. Grundlagen und Praxisfelder, Göttingen, 2003, P. 29-47 [in German].

1) *Орієнтація на справі*, яка полягає у відокремленні особи від речі, тобто дискусії та розбіжності в думках ведуться об'єктивно. Рішення ухвалюються на основі фактів та об'єктивних критеріїв, а не на основі почуттів чи стосунків. Для професійної співпраці у Німеччині вирішальними є питання, що є першочерговими, ролі та компетентність залучених. Мотивація працювати разом виникає з фактичної ситуації або фактичних обмежень. На ділових зустрічах ви дотримуетесь суті справи. Саме ділову поведінку німці цінують як професійну: Німці цілеспрямовані та аргументують фактами. Вони готуються, часто в письмовій формі і дуже детально, щоб мати основу для обговорення фактів і бути в змозі зробити пропозицію про співпрацю. Взагалі, письмові документи дуже цінуються. Якщо партнери, які беруть участь у переговорах, знають один одного або вважають один одного симпатичними, це приємний побічний ефект, але він не є основним. Йдеться насамперед про те, що є першочерговим у справі, яка має пріоритет. У ділових контактах німці завжди зосереджуються на суті справи. Об'єктивна поведінка прирівнюється до професіоналізму. Найбільше значення має компетентність сторін, які беруть участь у зустрічі. З іншого боку, рівень стосунків часто нехтується. Ділові партнери з інших культур інколи звинувачують німців в тому, що їх цікавить лише бізнес, і сприймають їхню цілеспрямованість як зарозумілість. Причину, чому для німців найвищим пріоритетом є справа, а не особисті стосунки можна шукати на двох рівнях: юдео-християнський монотеїзм і, зокрема, протестантизм, які призвели до інтелектуалізації релігії, що поширилася на інші сфери життя⁸. Б. Й. Їммінк, який досліджував німецькі культурні стандарти, підкреслив, що німці надають велике значення поведінці, орієнтованій на завдання, бо на роботі вони дуже сконцентровані на завданні; все підпорядковано робочим цілям, спільна робота з іншими людьми не вимагає соціальних зв'язків, оскільки німці зазвичай докладають менше зусиль для створення дружньої атмосфери та знайомства з діловими партнерами⁹.

2) *Орієнтована на правила відповідальність* полягає у тому, щоб правила та приписи стали реальністю, що є німецькою надійністю. Справу було організовано, і тепер від кожного очікується, щоб кожен правильно виконав покладене на нього завдання, інколи навіть без зовнішнього контролю. Якщо хтось стикається з перешкодами в своїй роботі, його обов'язок полягає у повідомленні про це інших, щоб система продовжувала функціонувати. Якщо хтось припускається помилки, він дізнається про це від інших. Однак, з точки зору інших, таке дотримання правил у поєднанні

з внутрішнім почуттям відповідальності дуже швидко перетворюється на впевненість – задовго до того, як ми самі це відчуємо. Тому німців легко сприймають як дріб'язкових, скрупульозних і точних, які поведуться самовпевнено і авторитарно по відношенню до інших. У різноманітних німецьких структурах існує незліченна кількість нормативних актів, стандартизацій і процесів. Німецькі бізнесмени також люблять контракти та письмові угоди. Їхнє суворе дотримання та жорсткі догани в разі порушення правил часто контрастують з іншими культурами. Пов'язана з цим передбачуваність німецької поведінки часто не може переважити гнів і розчарування, викликані непереборною негнучкістю в очах інших і очевидним браком довіри до ділових партнерів. Римське право разом із християнськими нормами забезпечували основу для розвитку усталених нормативних систем з часів Середньовіччя, їхню функціональність, сприяючи згуртованості індивідуального об'єднання¹⁰. У Німеччині велике значення надається структурі, правилам і регламентам, оскільки чіткі правила запобігають розбіжностям і двозначності та забезпечують контроль за кожним кроком, правила трактуються дуже суворо, за їх порушення буде покарано, а ще німці люблять мати структуру у своєму житті, запобігаючи втраті контролю та підтримуючи якість життя на дуже високому рівні, – зауважив Б. Й. Їммінк¹¹.

3) *Планування часу*

З точки зору багатьох культур, німці здаються одержимими точним плануванням часу. Вони завжди поспішають, завжди планують і майже панічно реагують на збої в розкладі. Це запобігає як позитивним, так і негативним несподіванкам, а також спонтанності, яка для багатьох людей є невід'ємним компонентом соціальної взаємодії. Час – не тільки важлива тема для німців, але німці також, на відміну від інших культур, занурені у зустрічі, розклади, одержимі плануванням часу, наполягають на дотриманні термінів і дуже негнучкі, коли справа доходить до поводження+ з часом. Позитивний досвід полягає в тому, що домовленості про час з німцями часто є надійними. І це дійсно так: німці загалом вважають, що час – дорогий «товар», і його не можна витратити даремно, а потрібно використовувати ефективно. Довгострокове, точне планування і точне виконання розкладу служать цій меті. При цьому не варто заціклюватися на дрібницях. Набагато важливіше сконцентруватися на головному та не відволікатися. Планування часу як культурний стандарт є ефективним лише тоді, коли дії незалежні від ситуацій і відносин та можуть бути виконані ефективно лише тоді, коли засвоєно схему їхньої роботи¹². Б. Й. Їммінк зауважив, що німці схильні планувати своє майбутнє настільки, наскільки це можливо,

⁸ Trad A. R. Kulturstandards für die interkulturelle Kompetenz [Cultural standards for intercultural competence], URL: <https://czasopisma.uwm.edu.pl/index.php/an/article/download/1496/1261/2325>

⁹ Jimmink B. J. Cultural differences on the work floor between the Dutch and the Germans university of twentie, URL: https://essay.utwente.nl/92321/1/Jimmink_BA_IMC-2.pdf

¹⁰ Trad A. R. Kulturstandards für die interkulturelle Kompetenz..., op. cit.

¹¹ Jimmink B. J. Cultural differences on the work floor between the Dutch and the Germans university of twentie..., op. cit.

¹² Trad A. R. Kulturstandards für die interkulturelle Kompetenz..., op. cit.

цінують пунктуальність та уникають багатозадачності, щоб мінімізувати невизначеність, оскільки прагнуть зберігати контроль над своєю роботою та особистим життям, бо надійність у часі дуже важлива для побудови довіри та створення позитивного іміджу надійної та професійної людини¹³.

4) Прямота у спілкуванні

Німецький стиль спілкування – прямий і відвертий. Німці розмовляють зрозумілими словами та викладають всі факти відкрито та без прикрас. У Німеччині також люблять обговорювати різні питання та об'єктивно сперечатися. Для людей з інших культур це може сприйматися як образливе та загрозливе, навіть якщо представники інших культур цього не усвідомлюють. Та навпаки, представники інших народів навіть не помічають підсвідомих нюансів, речей, сказаних мимохідь, непрямих натяків або повідомлень на невербальному рівні – і в багатьох випадках вирішальних повідомлень розмови. Німецький стиль спілкування широко відомий своєю великою експресивністю і прямоотою: німці формулюють те, що для них важливо, словами і називають факти чітко і однозначно. Характерними елементами такого стилю є те, що на першому місці стоїть *що*, а *як* – другорядне. Основна увага приділяється фактам. Для німців важливий зміст сказаного. Саме тому німці говорять прямо, недипломатично, без витонченості, але чесно і щиро. Вони чітко висловлюють свої думки. Вони переходять до суті без обхідних шляхів і відступів. Німці не думають особливо зважати на можливу чутливість присутніх партнерів по спілкуванню. Їхні висловлювання можуть сприйматися як образливі, навіть якщо вони цього не хотіли і не мали цього на меті. Німцям важко виправдовуватися, оскільки вони вважають чесність елементарною складовою довірливих людських стосунків. Німецький культурний стандарт особливо дивує і, можливо, навіть лякає, коли йдеться про неприємні повідомлення та розмови. Німці часто здаються досить конфронтаційними і зовсім не соромляться конфліктів: німці вказують на помилки, висловлюють критику, називають та аналізують проблеми, різні труднощі, завжди відстоюють свою думку в суперечках. Отже, вони протистоять собі та іншим у конфліктах. Однак вони не вважають конфлікти поганим явищем як таким. Конфлікти можуть висвітлити проблеми, які слід вирішити. Пряма комунікативна поведінка, яка спрямована на реалізацію поставленої мети ґрунтується на тому, що поведінка керівника сприймається об'єктивно¹⁴. С.Шроль-Махль зауважила, що у нас, німців, дуже прямий та відвертий стиль спілкування: ми формулюємо те, що для нас важливо, словами і констатуємо факти без прикрас і відкрито, що робить нас образливими та загрозливими, навіть не усвідомлюючи цього¹⁵.

5) Розмежування особистих та інших сфер життя

Суворе розмежування різних сфер життя також характерне для німців. Вони диференціюють свою поведінку залежно від рівня (професійного чи приватного), на якому вирішують справи з іншою людиною, і від того, наскільки близькі з іншою людиною (діловим партнером чи другом). Це часто робить їх холодними і відстороненими у повсякденному професійному житті, що може впливати на інших. Німці, здається, не зацікавлені в особистому контакті і не виявляють жодних емоцій. Німці працюють на роботі, а так би мовити «живуть» у вільний час, тобто після роботи та на відпочинку у вихідні. На роботі робота має пріоритет, а все інше відходить на другий план. У приватному житті, навпаки, стосунки, сім'я, друзі, особисті інтереси займають весь час та увагу людини. На роботі німець орієнтований на бізнес, а в приватному житті – на стосунки. На роботі працівники орієнтовані на досягнення мети, в приватному житті вони хочуть і потребують відпочинку. На роботі німці присвячують себе відповідній темі, а в приватному житті може переслідувати зовсім інші інтереси, створюючи таким чином баланс. Іноді іншим народам здається, що вони мають справу з двома різними людьми – за зовнішнім виглядом, за поведінкою, за настроєм. Колеги розглядаються насамперед як колеги по роботі, а не як потенційні друзі. Німці продовжують спілкування з колегами у приватному житті після роботи або на вихідних лише за умови, що хтось став другом. Дружба між колегами не є природним очікуванням. Навіть ділові партнери зазвичай не настільки близькі один до одного, щоб зустрічатися наодинці. Запрошення від бізнес-партнерів є дуже формальними. Вони поширюються лише за наявності особливої причини або якщо запрошення пов'язане з конкретним наміром. Таким чином німці чітко розмежовують професійну та приватну сфери життя, де очікується дистанція і стриманість до справ інших людей¹⁶. С. Шроль-Махль підкреслила важливість чіткого розмежування різних сфер життя, чітко диференціюючи поведінку залежно від того, в якій сфері ми маємо справу з іншою людиною (професійній чи приватній), а також залежно від того, наскільки ми близькі з нею (діловий партнер чи друг), тому німці часто здаються холодними і (на диво, або навіть на жаль) відстороненими¹⁷.

6) Диференціація міжособистісної дистанції

Диференціація міжособистісної дистанції стосується культурно зумовленої диференціації та регулювання соціальної дистанції між людьми – тобто того, наскільки близькими чи далекими є люди в різних стосунках (наприклад, професійних чи приватних). Це не лише фізична відстань, а й емоційна, комунікативна та соціальна близькість чи віддаленість. Щодо

¹³ Jimmink B. J. Cultural differences on the work floor between the Dutch and the Germans university of twentie., op. cit.

¹⁴ Trad A. R. Kulturstandards für die interkulturelle Kompetenz., op. cit.

¹⁵ Schroll-Machl S. Die Deutschen – Wir Deutsche., op. cit.

¹⁶ Kühnel P. Kulturstandards: woher sie kommen und wie sie wirken. interculture journal [Cultural standards: where they come from and how they work. Interculture Journal]: Online-Zeitschrift für interkulturelle Studien, 13(22), 2004, P. 57-78 [in German], URL: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ss0ar-452539>

¹⁷ Schroll-Machl S. Die Deutschen – Wir Deutsche., op. cit.

особливостей диференціації міжособистісної дистанції в німецькому культурному контексті характерним є сильне розділення між різними типами стосунків, де є чітке розмежування між приватними, професійними, формальними та неформальними стосунками, а також у професійному житті, наприклад, люди ввічливі, але дистанційовані – і лише згодом демонструють особисту близькість. Німці повільно будують довіру, тобто довіра не дається відразу, її потрібно заслужити, а дружба чи тісніші стосунки зазвичай розвиваються впродовж тривалого часу і завдяки надійності. Дистанція як знак поваги характеризується емоційною або фізичною стриманістю, не сприймається як грубість, а як повага до приватного життя. У Німеччині, наприклад, люди не кажуть *Tu* одразу, а часто чекають на запрошення. Конфіденційність має важливе значення, оскільки питання про особисті справи (сім'я, релігія, доходи) вважаються недоречними в багатьох ситуаціях, якщо немає близьких стосунків. Важливою є зрозумілість соціальних ролей, тобто міжособистісні ролі (наприклад, начальник – підлеглий, вчитель – учень) зазвичай чітко визначені та пов'язані з певною комунікативною дистанцією. Індивідуалізм і розмежування особистості та життєвих сфер звичайно пов'язані з подавленням аспекту взаємовідносин з суспільним життям, що супроводжувалося інтерналізацією правил, яку вимагав протестантизм¹⁸.

7) *Внутрішній контроль* описує культурно сформований спосіб, у який поведінка регулюється внутрішніми стандартами – тобто совістю, дотриманням принципів, самодисципліною, а не зовнішнім тиском чи соціальним контролем. Внутрішній контроль означає, що поведінка людини контролюється її власними внутрішніми нормами, цінностями та принципами – незалежно від того, спостерігає за нею хтось чи ні. Для німців характерними є самодисципліна і совість, коли люди відчувають відповідальність за те, щоб робити так звані правильні речі – навіть без зовнішнього контролю, коли, наприклад, люди дотримуються правил дорожнього руху навіть тоді, коли в полі зору немає поліції. Важливими є почуття обов'язку та відповідальності, де дотримання правил і домовленостей розглядається як особистий обов'язок, тому що це відповідає власним моральним нормам. Також варто зазначити, що необхідними є дотримання принципів замість ситуативної адаптації, а рішення ґрунтуються на фіксованих принципах, а не в першу чергу на стосунках, емоціях чи конкретній ситуації. Надійність і послідовність є важливими елементами внутрішнього контролю, бо поведінка має бути послідовною і передбачуваною в різних ситуаціях. Оскільки совість також є людським універсальним поняттям, термін інтерналізований контроль як

культурно диференціююча характеристика не дуже підходить, оскільки питання внутрішнього контролю насправді стосується проблеми жорсткості правил¹⁹.

Необхідно відзначити важливу роль викладача у навчальній групі, оскільки у навчальних групах, де міжкультурна комунікація є невід'ємною частиною взаємодії на заняттях з іноземної мови, першочергове завдання викладача полягає в тому, щоб надати студентам просту систему категорій, якими вони зможуть оперувати, структурувати та класифікувати свої думки та висловлювання, бо викладач не може і не повинен брати на себе роль експерта, який оцінює і цензурує інтерпретації та висловлювання студентів, а скоріше є лідером дискусії, який дозволяє і збирає всі інтерпретації і заохочує прийняття різних точок зору²⁰.

Розуміння та повага до культурних відмінностей є вирішальним для успішної співпраці в глобалізованому світі, де вивчення іноземних мов відіграє центральну роль, оскільки воно не лише покращує комунікацію, але й дає змогу глибше зрозуміти культурне походження та погляди колег, подолати бар'єри та уникнути непорозуміння, що сприяє створенню більш інклюзивного та спільного робочого середовища, що в свою чергу сприяє особистісному розвитку і відкриває двері до нових професійних можливостей²¹.

Цікавою є думка Ф. Грьонінгера, викладача німецької мови та міжкультурних відносин, який вважає, що потрібно усвідомити: ми стаємо або вже є транскультурним суспільством, а транскультуралізм не розглядає культури як однорідні та відокремлені одна від одної, а припускає, що, особливо в нашу глобалізовану епоху, культури стають все більш взаємопов'язаними і можуть злитися в глобальну культуру в певних сферах діяльності, хоча ця транскультурність є глобальною лише поверхнево²².

С.Шроль-Махль підсумувала, що культурні стандарти описують характеристики на абстрактному та узагальненому рівні, а також вони стосуються елементів, спільних для нації, та хоча звичайно, окремий німець може значно відхилятися від цих стандартів, але є докази того, що багато німців їх дотримуються²³.

Висновки. Таким чином, вивчення іноземної мови, зокрема німецької, передбачає більше, ніж запам'ятовування лексики та опанування граматики, воно вимагає розуміння культурного середовища, в якому ця мова функціонує. Це особливо стосується німецької мови, яка тісно пов'язана з культурними стандартами, цінностями та соціальними нормами своєї країни. Розуміння цих культурних стандартів не тільки підвищує мовну компетенцію, але й сприяє більш ефективному спілкуванню, перекладу та інтеграції в німецькомовному суспільстві. Інтеграція німецьких культурних стандартів у вивченні німецької

¹⁸ Trad A. R. Kulturstandards für die interkulturelle Kompetenz..., op. cit.

¹⁹ Kühnel P. «Kulturstandards: woher sie kommen und wie sie wirken...», op. cit.

²⁰ Trad A. R. Kulturstandards für die interkulturelle Kompetenz..., op. cit.

²¹ Jimmink B.J. «Cultural differences on the work floor between the Dutch and the Germans university of twentie...», op. cit.

²² Gröninger F., Brauchen wir überhaupt noch Fremdsprachenunterricht? [Do we even need foreign language teaching anymore?], URL: <https://dokdoc.eu/2024/09/03/brauchen-wir-ueberhaupt-noch-fremdsprachenunterricht/>

²³ Schroll-Machl S. Die Deutschen – Wir Deutsche..., op. cit.

мови не є необов'язковою, вона є необхідною. Мова є одночасно інструментом і відображенням суспільства, яке нею користується. Засвоєння таких культурних цінностей, як структурованість, прямолінійність та повага до формальностей, сприяє глибшому та автентичному розумінню німецької мови. Отже, розуміння культурних стандартів – це не просто доповнення до мовних знань, а, так би мовити, є наріжним каменем ефективної комунікації та успішної інтеграції в німецькомовному світі. При вивченні будь-якої іноземної мови розуміння культури так само важливе, так само, як і лінгвістичні знання. У випадку з німецькою мовою культурні стандарти відіграють вирішальну роль у формуванні того, як мову використовують, розуміють та інтерпретують у реальному житті. Ці культурні стандарти є спільними цінностями, поведінкою та соціальними нормами, які є ключем до того, щоб стати не просто компетентним мовцем, а справді ефективним комунікатором. Культурні стандарти не є додатковим аспектом вивчення німецької мови, оскільки вони відіграють важливу роль насамперед для тих, хто вивчає німецьку, розуміння культурних цінностей, таких як формальність, порядок і пряме спілкування, є важливим для оволодіння мовою. Це формує не лише те, як ми вимовляємо слова, але й те, як ми їх сприймаємо. Вивчаючи іншу культуру паралельно з мовою, студенти стають не просто носіями німецької, а справді компетентними комунікантами в німецькомовному світі. Вивчення німецької мови стає значно ефективнішим, коли культурні стандарти інтегровані в навчальний процес. Як було зазначено, іноземна мова і культура глибоко взаємопов'язані, оскільки одна не може бути повністю зрозумілою або ефективно використовуваною без іншої. Німецькі культурні стандарти, такі як формальність,

пунктуальність, пряме спілкування та повага до ієрархії, визначають не лише те, як розмовляють мовою, але й те, як її сприймають та розуміють. Коли студенти взаємодіють з цими культурними нормами, їхній загальний досвід вивчення мови стає більш практичним, змістовним та ефективним. Сприймаючи культуру як частину мови, студенти розкривають весь потенціал того, що означає ефективно спілкуватися німецькою мовою. Бажано в сенсі кращого теоретичного закріплення домінуючих міжкультурних концептуальних інструментів поглибити існуючі підходи та розширити їхнє застосування за межами німецького культурного простору, а також довести, що розробка таких концептуальних систем є культурно-історичною необхідністю²⁴. Тому інтеграція культурних стандартів у вивчення німецької мови не лише корисна, але й необхідна для досягнення справжньої комунікативної компетенції, оскільки це поглиблює розуміння, підвищує зацікавленість і готує студентів до автентичної взаємодії в німецькомовному контексті.

Семенко Віталій – кандидат політичних наук, доцент кафедри сучасних іноземних мов та перекладу факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Коло наукових інтересів – методика викладання іноземних мов, перекладознавство, політичні інститути та процеси.

Semenko Vitalii – PhD in Political Science, Associate Professor of the Department of Modern Foreign Languages and Translation Studies of the Faculty of History, Political Science and International Studies of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Research interests: Methods of Teaching Foreign Languages, Translation Studies, Political Institutions and Processes.

Received: 4.05.2025

Advance Access Published: June, 2025

© V. Semenko, 2025

²⁴ Wegner A. Kulturelle Unterschiede am Arbeitsplatz durch Sprachenlernen überbrücken [Bridging cultural differences in the workplace through language learning], URL: <https://www.babbelforbusiness.com/de/blog/kulturelle-unterschiede-am-arbeitsplatz-durch-sprachenlernen-uberbrucken/>